

La Rella

**Anuari de l'Institut d'Estudis
Comarcals del Baix Vinalopó**

14

Portada Revista

Anuari de l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó

La Rella

14

GALO CABEZAS

Galo Cabezas (Quito, Equador, 1960) és un pintor complet. Parlar amb ell suposa una autèntica i contínua revisió de temes plàstics i estètics. Tot ho matisa amb dolçor —la senzillesa i la pausada dicció de la seua veu— i amb coneixement de causa. Porta ja molts anys entre nosaltres. S’ha arrelat a Crevillent i allí camina enredat entre marcs i motlures, làmines, gravats i serigrafies, al mateix temps que, en la rebotiga —verdader obrador— agafa els pinzells i dóna regna solta a la seua vocació plenament servida.

El domini que del dibuix té, manté i exhibix s’evidencia en les seues composicions de caire impressionista unes vegades, simbolista i surrealista d’altres, dins d’un alé oníric de marcada accentuació. La sensibilitat cromàtica és un altre dels grans aspectes que en cal subratllar. I és que, en definitiva —i ho subratllava una gran amiga meua— “sempre va ser fel·liç aliança amb els artistes originaris del llevant espanyol, amb el color i l’impressionisme emocional que tantes obres d’art han oferit al món”. Galo és llatinoamericà de bressol, però és llevantí, és valencià en el seu quefer artístic. Per això utilitza una gamma càlida que aplica amb pinzellades molt ben guiades pel seu intel·lecte —la tècnica— i el seu cor —l’emoció i la sensibilitat.

És un pintor, aquest Galo Cabezas que s’ha mogut, que es mou contínuament i és present en mostres col·lectives que organitzen societats i entitats culturals i socials. Però, a més, també cal comptabilitzar diferents exposicions personals dins i fora de les nostres terres que han registrat públic i venda i, a més, una favorable opinió dels que solem opinar, atorgar premis i sentenciar.

La seua línia de treball no queda fixada en la mera reproducció de la realitat o d’una realitat inventada. Galo busca més possibilitats i en la seua investigació quotidiana, a través dels olis o dels dibuixos, combina textures, plans, claroscurs, punts de fuga sense falsos prejudicis buscant la gojosa trobada de convergències, aventures i imaginació estètica.

Assenyalava García Viñó que “la personalidad pot tenir manifestacions molt diverses segons qui la posseezca”. Galo pot presumir de personalitat com a component en el seu art i en el seu estil definitori.

Adrián Espi Valdés

La Rella

**Anuari de l'Institut d'Estudis
Comarcals del Baix Vinalopó**

14

País Valencià, tardor de 2001

COL-LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Francesc ARACIL, doctor en Belles Arts, Escola d'Arts i Oficis de València
Antoni BROTONS, enginyer químic, empresa privada
Hèctor CÀMARA, estudiant de la llicenciatura d'Humanitats, Universitat d'Alacant
Josep F. CÀMARA, arquitecte tècnic
Marisa CANO, estudiant de CC Químiques i Informàtica, Universitat d'Alacant
Joan CASTAÑO, doctor en Història, Biblioteca Municipal «Pere Ibarra», Elx
Adrián ESPÍ VALDÉS, doctor en Història de l'Art, Universitat d'Alacant
Anna ESTEVE i GILLÉN, filòloga, estudiant de tercer cicle a la Universitat d'Alacant
José A. LARROSA, geògraf, Universitat d'Alacant
Juan A. MARCO, geògraf, Universitat d'Alacant
Andreu MARTÍNEZ, doctor en Arquitectura, Universitat d'Alacant
Andreu MEDINA, estudiant de la llicenciatura de Filologia Catalana, Universitat d'Alacant
Carmel NAVARRO, historiador, professor d'ensenyament secundari
Mercedes PASTOR, artista plàstica, professora d'ensenyament secundari
Tina PASTOR, doctora en Història de l'Art, Universitat d'Alacant
Juan Carlos RODRÍGUEZ, microbiòleg, Hospital General Universitari d'Elx
Manuel RODRÍGUEZ, doctor en Filosofia, professor d'ensenyament secundari
Diego ROMERO, químic, catedràtic d'ensenyament secundari
Gloria ROYO, microbiòloga, Hospital General Universitari d'Elx
Montserrat RUIZ, microbiòloga, Hospital General Universitari d'Elx
Vicent SANSANO, biòleg, catedràtic d'ensenyament secundari
Joaquim SERRANO, doctor en Història, professor d'ensenyament secundari
Josep SORRIBES, doctor en Ciències Econòmiques, Universitat de València
Julio TRELIS, arqueòleg, Museu Arqueològic de Crevillent
Diego TRIGUEROS, economista, professor d'ensenyament secundari
Josep A. YBARRA, doctor en Ciències Econòmiques, Universitat d'Alacant.

IL·LUSTRACIONS DE LA PORTADA I L'INTERIOR: Galo CABEZAS

La Rella núm. 14

Consell assessor: Vicente Gozávez, Gaspar Jaén, Jesús Millan, Pedro Ruiz, Jordi Sargatal, Josep A. Ybarra

Director: Vicent Sansano

Consell de redacció: Anna M. Àlvarez, Josep V. Candela, Maite Coves, Mila Espinosa, Francesc Manchon, Antoni Mas, Biel Sansano, Joaquim Serrano i Vicent F. Soler

Subscripcions i correspondència: Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó

Apartat de correus, 2031, Avinguda de la Llibertat s/n, 03205 Elx;

<http://www.ua.es/dfa/iecbv/>

Imprimeix: Segarra Sánchez, S.L.

Bisbe Winibal, 39 - 03202 Elx

ISSN: 0212-6443 Dipòsit legal: V-2.518-1983

Edita: Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, amb la col·laboració de l'Institut de Cultura Juan Gil-Albert, el suport de l'Institut Municipal de Cultura d'Elx i l'ajuntament de Santa Pola.

TAULA

Editorial	7
TEXTOS DE RECERCA I DIVULGACIÓ	
Josep SORRIBES I MONRABAL, “El Vinalopó: una àrea metropolitana amb futur?”	11
Andreu MARTÍNEZ I MEDINA, “De l’església nova a l’església rota de Santa Pola: un projecte de temple acadèmic i historicista”	29
Tina PASTOR IBÁÑEZ, “Una burgesia que es retrata, el segle XIX a Elx”	43
Joan CASTAÑO I GARCÍA, “Sant Agatàngel, sant il·licità?”	57
Hèctor CÀMARA I SEMPÈRE, “Aproximació al vocabulari de la Festa d’Elx”	75
MATERIALS PER A L’ENSENYAMENT	
Joaquim SERRANO I JAÉN, “Els moriscos al Baix Vinalopó: una proposta didàctica des de la interculturalitat”	101
José Antonio LARROSA ROCAMORA, “L’ <i>Atlas demogràfico y social de Elche. La seua aplicació didàctica en les ciències socials</i> ”	129
Diego TRIGUEROS I DíEZ, “Educació i qualitat, una bona parella”	149

NOTES I COMENTARIS

Montserrat RUIZ, Juan Carlos RODRÍGUEZ, i Gloria ROYO, “Estat actual de la tuberculosi al Baix Vinalopó”	175
Antoni BROTONS I PASQUAL, “La indústria del cautxú a Elx: orígens i desenvolupament”	187
Carmel NAVARRO I BELMONTE, “El sopar de tardor de l’IECBV”	193
Marisa CANO I VILLALBA, “Presentació de la web de l’IECBV [http://www.ua.es/dfa/iecbv]”	197

RESSENYES

Josep F. CÁMARA, Anna ESTEVE, Francesc ARACIL, Julio TRELIS,
Juan Antonio MARCO, Manuel RODRÍGUEZ, Joan CASTAÑO,
Vicent SANSANO, Josep Antoni YBARRA, Andreu MEDINA, Diego ROMERO

EDITORIAL

Seguint la línia de recerca i divulgació que promou l'IECBV, aquest número de *La Rella* es fa ressò de les problemàtiques, que la societat, i en particular la valenciana, té plantejades en l'actualitat; i examina diverses qüestions des de l'àmbit que ens és més natural: la nostra comarca.

L'organització territorial, la Festa, el patrimoni arquitectònic, la història de l'art, l'educació, el medi ambient, la sanitat... hi són presents, plantejant reflexions, suggeriments i propostes que inviten a anar més enllà de les dades que ens subministren els mitjans de comunicació, per tal de captar el que hi ha per davall de l'ofegadora realitat oficial cada vegada més suspicax davant l'exercici crític de la ciutadania; més agressiva en el seu afany per monopolitzar la interpretació de la realitat.

Un dels objectius d'aquest anuari és precisament trencar amb la unanimitat d'una lògica que se'ns presenta com a suposadament universal i atemporal, que bandeja i foragita qualsevol alternativa que no concorde amb uns postulats esdevinguts canònics.

D'altra banda, cal no oblidar que Elx, Crevillent i Santa Pola constitueixen una de les àrees industrials més dinàmiques del País Valencià. Tot i això, el desenvolupament que estan generant, afegit a l'alta densitat urbana, sembla que s'apropa més de vegades al *desarrollismo* dels anys sessanta i setanta que als nous models que, amb la sostenibilitat com a horitzó bàsic, aposten per un creixement respectuós amb la dignitat humana, el medi natural i la història.

La dignitat humana es resent quan, com a resposta a la demanda de mà d'obra generada per l'economia del Vinalopó, fluxos d'immigrants semiclandestins, amb escassa o nul·la planificació, són aprofitats com a mà d'obra barata, per sota d'unes condicions laborals mínimes. Dir que el desenvolupament valencià se'n nodreix com a fet inevitable, no és sinó una manera d'eludir una qüestió que serà vital per a la cohesió als països europeus del segle XXI: la convivència multicultural en un marc de ciutadania democràtica.

Quant al medi ambient, cal dir que més que com un actiu, el medi es percep com un obstacle per a un capitalisme que, malgrat les crides a la moderació que davant la crisi ambiental es fan des de diverses instàncies, continua sent groller i primitiu i no para esment a l'hora d'eliminar o destruir tot allò que hi representa un obstacle. La degradació ambiental de la conca del riu que dóna nom a les nostres comarques és un exemple de destrucció paisatgística i ecològica sense precedents. Per a quan la regeneració paisatgística i ecològica del Vinalopó?

Amb relació al tercer punt, la història com a criteri de sostenibilitat, el creixement no es pot fer contra el Patrimoni, paraula màgica que sembla aplicar-se a tot allò que interessa a les administracions de torn. A diferència dels plantejaments monumentalistes i historicistes que encara predominen al moment de preservar béns, el Patrimoni implica també, per exemple, el territori i la configuració d'aquest. La desfeta permanent de les trames vials i la destrucció de l'arquitectura rural, són referències de les quals partir. Fins a quan continuarà en terra la molt important Torre dels Estanya?. La funcionalitat d'un progrés que fa servir com a criteri prioritari la velocitat i el transport privat, és més que discutible. L'exemple d'altres països ens hi hauria de fer pensar. Pel que fa a aquesta problemàtica, creiem que és urgent un inventari cartogràfic i toponímic de camins, abans que aquests, fonamentals per al manteniment del paisatge i l'arquitectura rural, desapareguen davall l'asfalt.

Estem d'enhorabona al Baix Vinalopó per la doble declaració patrimonial que acaba de rebre la ciutat d'Elx pel Palmerar i la Festa. Considerem, a més a més, que aquest reconeixement és una ocasió per a obrir un debat sense prejudicis entre ciutadans i experts envers què entendre hui per Patrimoni; fent una diagnosi conseqüent de com s'hi ha gestionat en els vint-i-cinc anys de democràcia que portem; i quines són les propostes de protecció i promoció futures. L'IECBV s'hi sumarà de bon grat a aquest debat.

La recent creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, nascuda no del consens entre les diverses forces polítiques, sinó d'un pacte polític entre els partits majoritaris, ens planteja alguna esperança alhora que no poques angoixes. No entrarem ara en la feina que els filòlegs, diletants i comissaris polítics que la integren hi han de fer. Som conscients que perquè l'AVL done algun fruit positiu caldrà que passen alguns anys. El que sí demanem des d'aquestes planes a l'AVL és un compromís clar, ferm, insubornable i des de ja en l'impuls de l'ús social de la llengua. Un compromís en el qual cal implicar totes les institucions valencianes. Creiem que aquesta ha de ser la primera resolució d'aquesta nova institució normativa valenciana.

La Rella es complau a presentar en aquest número una mostra creativa de l'artista crevillentí Galo Cabezas. A més, s'han incorporat les vinyetes de dos ànecs en perill d'extinció, que afortunadament s'estan recuperant a les nostres marjals gràcies a programes de protecció finançats per la Unió Europea, l'ànec capblanc (pàgines parelles) i la rosseta (pàgines imparelles). Són obra de l'artista il·licitana Mercedes Pastor.

Novament reiterem des d'aquestes pàgines el nostre compromís amb la construcció de la nostra cultura i del nostre país, des de la reflexió i el debat, en un any que es presenta ple d'estímul i suggeriments.